

VAARWEL LIEVE AARDE

Toneelspel over intiem worden met de dood

door

JAN DE CALUWÉ

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **VAARWEL LIEVE AARDE** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **JAN DE CALUWÉ** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © 2019 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **6** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten, Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00. Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

PERSONEN:

Drie vrouwen en drie mannen vertellen en spelen de handeling:

Vertelster

Dienares

Prinses

Peetvader/de Dood

Peetzoon/de dokter

Koning

DECOR:

Op het toneel staat in het midden, voor een scherm, een laag bed (of divan) opgesteld; aan de voet daarvan een dik kussen.

Links daarvan twee stoelen naast elkaar voor Vertelster en Dienares, en rechts twee stoelen voor Peetvader en Peetzoon.

Achter de stoelen links staat een tafel met een kaarsenaansteker en twee kaarsen op kandelaars, een hogere en een lagere. Daarboven een brandend Godslicht.

Achter de stoelen rechts een kapstok, waaraan een zwarte en een groene cape.

KOSTUMERING EN MUZIEK:

Kostumering en begeleidende muziek dienen de sfeer en de samenhang te ondersteunen. Ietwat romantisch en gestileerd, maar zonder nadruk, en zeker niet ál te sprookjesachtig. Wel passend bij brandende kaarsen.

LEESSTIJL EN SPEELSTIJL:

Helder en met zorg, maar niet 'plechtstatig'.

U dient bij uw zaaleigenaar te informeren of de muziekrechten in een totaalcontract worden voldaan. Is dit niet het geval dan dient U contact op te nemen met: BUMA/STEMRA

TOELICHTING:

Wat betekent het om intiem te worden met de dood, zoals elk van ons, ieder op zijn beurt, moet ondervinden?

Dit toneelspel heeft gebruik gemaakt van het verhaal 'Godfather Death' (Peetvader Dood).

Dit verhaal, verteld van IJsland tot Palestina, wijst erop dat intiem worden met de dood ons wellicht ook een grote gave brengt, namelijk de les 'one who knows how to live well, knows how do die well.'

(uit het artikel 'Godfather Death' van Madronna Holden in het Amerikaanse ts Parabola, Summer 2002)

N.B.

Inzichten mede ontleend aan het werk van de soefi-meester Hazrat Inayat Khan.

'Waar alles muziek, zang en dans is' vrij vertaald uit 'The Essential Rumi', ed. Coleman Barks 1994, pag. 34.

VAARWEL LIEVE AARDE

(Een slag op een gong of klankschaal weerklinkt)

VERTELSTER: *(komt uit het publiek, steekt met de aansteker vanaf het Godslicht een van de twee wachtende kaarsen aan, neemt plaats op haar stoel en begint voor te lezen uit een oud boek)* 'Eens werd een arme man gezegend door de geboorte van een zoon. En daarom vierden engelen in de hemel de ceremonie waarbij een vlam van het Goddelijk Licht genomen wordt en daarmee de kaars van het pasgeboren leven ontstoken. Want elke ziel ontleent zijn vlam aan de Goddelijke Zon. De ziel brandt als een kaars in de aardse duisternis, tot zij ontwaakt in het Eeuwige Licht.'

DIENARES: *(is tegelijk met VERTELSTER uit het publiek gekomen. Zij neemt nu de aansteker en steekt daarmee vanaf het Godslicht de tweede kaars aan, zeggende...)* Wij nemen deze vlam van het Goddelijk Licht en ontsteken hiermee een tweede pasgeboren leven. Deze vlam schenkt, zolang ze blijft branden, leven op aarde, tot zij ontwaakt in het Eeuwige Licht.. *(ze gaat daarna op haar stoel zitten)*

VERTELSTER: *(vervolgt haar voorlezen)*

'Maar aangezien de moeder van het eerste kind, een jongen, bij diens geboorte het leven had gelaten, voelde de arme man het als een extra last op zich rusten om alleen voor zijn zoon te zorgen. Hij begon onmiddellijk een peetvader te zoeken voor zijn kind, in de hoop zo diens toekomst te verzekeren. Geen van de welgestelde dorpingen wilde die rol op zich nemen, dus nam de vader zijn toevlucht tot bidden. God antwoordde op zijn gebed, maar de vader wees Hem als peetvader af, omdat God zelf hun de armoede en het verlies van de moeder had bezorgd. Daarop zag de Duivel zijn kans schoon. Hij presenteerde zich als peetvader. Maar de man wilde het welzijn van zijn zoon niet toevertrouwen aan iemand wiens voornaamste bezigheid bedriegerij was.

Toen kwam de Dood zich aanbieden als peetvader. De vader wist dat voor de Dood noch de armoede die hen kwelde noch de rijkdom van anderen iets te betekenen had. De Dood is voor ieder gelijk, en denkende aan Dood's rechtvaardigheid koos de vader de Dood als peetvader voor zijn zoon.'

Tot zover de voorgeschiedenis.

(SOUNDTRACK: achtergrondmuziek. Tijdens de muziek komen PEETVADER en PEETZOOM uit het publiek op en nemen rechts hun plaatsen in)

VERTELSTER: ‘Toen de jongen een jongeman geworden was, schonk peetvader Dood aan zijn peetzoon een helend kruid.’

PEETVADER: *(hangt bij PEETZOON het ‘helende kruid’ in een beurs om zijn hals, zeggende)*

Voor je toekomstige praktijk als dokter, mijn zoon.

Let op: als je mij, met mijn doodsmantel om, nog aan het voeteneind ziet van een ziek persoon, mag je dit helende kruid gebruiken en de patiënt zal beter worden.

Maar... als ik, met mijn doodsmantel om, aan het hoofdeinde sta van een ziekbed, is die persoon niet te genezen.

Let dus goed op, vóór je iets beslissends doet. Speciaal, of je het helende kruid achterwege moet laten, of niet. Is dit je duidelijk, mijn zoon?

PEETZOON: Volkomen duidelijk, peetvader. En ik voel me zeer geroerd dat ik deze bijzondere en machtige gift van u mag ontvangen.

PEETVADER: Je bent hierdoor niet alleen bevoorrecht. Het is een grote verantwoordelijkheid. Je kunt erdoor in tweestrijd komen. Je zult verleidingen kennen. Maar wil je geen fatale dingen doen, volg dan mijn instructies, en niet wat je aardse verlangen je ingeeft. En berg het nu zorgvuldig op, tot je het werkelijk dringend nodig hebt. *(helpt hem bij het opbergen)*

PEETZOON: *(doet het ‘helende kruid’ van zijn hals af en bergt het in een tas die hij aan zijn zijde draagt)* Ach, wie gaat zo welvoorzien de wereld in als ik! Wie is beter toegerust als helper van de mensen? Moge ik een lichtend voorbeeld worden voor iedereen! *(PEETVADER en PEETZOON gaan zitten)*

VERTELSTER: *(terwijl via de SOUNDTRACK zwak achtergrondmuziek te horen is)* ‘Dankzij zijn helende gave groeide de faam van de jongeman als dokter...’
(muziek)

‘Tot de koning van het land ernstig ziek werd....’

(muziek stopt)

(DIENARES staat op en haalt de KONING bij de arm uit het publiek en leidt hem naar het bed in het midden. Koning gaat op het bed liggen. Peetvader neemt alvast zijn zwarte cape van de kapstok en slaat die om, blijft staan)

VERTELSTER: ‘Dat de koning zou sterven zou buitengewoon tragisch zijn, daar ook reeds eerder de koningin was overleden. Dit was jaren geleden gebeurd, bij het ter wereld brengen van hun

enige, en lang verwachte, kind, een zeer mooi, maar ook zeer gevoelig meisje van thans twintig jaar oud, dat nu ineens dreigde wees te worden...'

DIENARES: *(nog bij het bed staand)* Met het leven van de koning is tevens het voortbestaan van het koninkrijk in gevaar. Dus fluisterde hij mij, zijn trouwste dienaar, zojuist in het oor om het allerliefste dat hij bezit, zijn enig kind, aan de befaamde wonderdokter aan te bieden in ruil voor zijn genezing....

PEETZOOM: *(staat op)* Is het toegestaan de prinses te zien en kennis te maken?

Ik verzoek, om het grote belang voor iedereen, dat dit mij wordt toegestaan.

Een prinses is het meest bijzondere van alle aanbiedingen die ik heb gekregen. *(KONING geeft van op zijn bed een teken. DIENARES haalt vanuit het publiek de PRINSES op en gaat zelf naar haar eerdere plaats. PRINSES kust op het bed haar vader, die onbeweeglijk blijft, en neemt daarna zelf plaats op het kussen aan de voet. Zij heeft alleen oog voor de zieke)*

DIENARES: *(tot PEETZOOM)* Zij is broos, maar is zij niet bevallig? Dit kroonjuweel is de uwe, in ruil voor 's konings genezing...

DIENARES en VERTELSTER: *(opgetogen)* Oooooohhh...

PEETZOOM: Ik... ik... Vergeef me mijn stamelen... Ik ben zeer getroffen door het zien van de prinses. Intiem mogen zijn met haar jeugd en schoonheid zal mij gelukkig maken.. *(hij aarzelt)* Maar is zij niet té broos?...

DIENARES en VERTELSTER: *(teleurgesteld)* Aahh...

PEETZOOM: Nee nee... Ik wil niemand teleurstellen.. Ik zal eeuwig van haar houden... *(hij neemt de tas met het helende kruid en hangt het om)* Ik voel mij vereerd als ik de Koning zou mogen genezen... *(hij gaat snel aan het hoofdeinde van het bed staan. PEETVADER was reeds aan de andere kant van het hoofdeinde gaan staan, heft nu als de Dood, met zijn cape om, één hand op. PEETZOOM doet alsof hij de Dood niet ziet en legt vlug het helende kruid op het voorhoofd van de koning. PEETVADER verstart in zijn beweging, gaat dan langzaam bij het bed vandaan, laat zijn arm met de zwarte cape omlaag gaan. KONING richt het hoofd omhoog en ziet om zich heen. PRINSES is van haar kussen opgestaan om de KONING overeind te helpen. Daarna laat zij haar dankbaarheid aan PEETZOOM/dokter zien door hem aan te kijken en haar handen in een dankgebaar te heffen)*

DIENARES: Zie! De koning leeft! Lang leve de Koning! En lang leve zijn geneesheer! Laat dit het hele volk weten. Het koninkrijk is

gered!

KONING: *(schudt alle hulp van zich af, staat op en richt zich tot PEETZOOM/dokter)* Mijn heelmeeester en vriend!.. Nooit heb ik zo'n vriend gekend. Jij stelt mij in staat om opnieuw het avontuur van het leven aan te gaan. Als dat geen vriendschap is...Ik schenk je van harte mijn dochter, als zij jou ook wenst.. Zij is het dierbaarste dat ik heb. En ik... ik wil op eigen kracht naar mijn volk teruggaan, nu mij dit op zo wonderbaarlijke wijze vergund is. *(hij loopt opgetogen het publiek in om daar plaats te nemen. De SOUNDTRACK met de achtergrond nu luider)*

PEETZOOM: Geliefde peetvader, ik oordeelde het goed om zo te handelen. Neem het mij niet kwalijk. Hoe kon ik weigeren? Ik heb alleen maar mijn plicht als geneesheer gedaan. En hebt u gezien hoe geweldig het effect is?... Hoe verheugd iedereen is?... *(hij kijkt zijn peetvader afwachtend aan)* Ik geloof vast dat u mij wilt vergeven, daar vertrouwde ik op, u bent tenslotte mijn peetvader...

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto